Työttömien Keskusjärjestö ry
Rahakamarinportti 3 A, 00240 HELSINKI
p. 044 544 3613 • Y-tunnus 1003909-9
http://www.tvy.fi/ • etunimi.sukunimi@tvy.fi tai toimisto@tvy.fi

Lausunto: HE 106/2017 vp, Työ- ja elinkeinojaosto, 11.10.2017 Työttömien Keskusjärjestö ry

Arvoisa puheenjohtaja ja valiokunnan jäsenet,

Työttömien Keskusjärjestö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Talousarvioon 2018.

Työttömien Keskusjärjestön mielestä:

- **Työttömyysturvan aktiivimalli täytyy kumota, tai muuttaa siten, ettei se tosiasiallisesti leikkaa työttömien perusturvaa.**

  Työttömyysturvan aktiivimallin soveltamisessa suurin ongelmana on, että kaikille työttömille ei ole mahdollista järjestää toimenpiteitä, jos heille ei löydy töitä avoimilta työmarkkinoilta. Näiltä työttömiltä, jotka eivät etene töihin tai toimenpiteisiin, vaikka haluaisivat edetä niihin, leikataan työttömyysturvaa. Työttömyysturvan aktiivimalli tulee herättämään tyytymättömyyttä, joka heijastuu palveluissa monin tavoin negatiivisesti.

  Aktiivimalli ei huomioi eri asemassa ja elämäntilanteessa olevia työttömiä. On työttömiä, joilla voilla voi olla sairaus- tai vamma, mutta he eivät ole työkyvyttömyyseläkkeellä. Nämä ihmiset eivät tilanteensa takia voi ottaa tarjottua paikkaa vastaan. Alueilla työllisyys- ja toimenpidevaihtelevat paljon. Aktiivimalli asettaa ihmiset siten eriarvoisiin asemiin.

  Koska aktiivimallissa heikennetään kaikista heikoimmassa asemassa olevien työttömien perusturvaa, Työttömien Keskusjärjestö ihmettelee, miten esitys on läpäissyt Perustuslakivaliokunnan käsittelyn. Pienenkin rahasumman menettäminen on suuri ongelma, kun on kysymys minimitulosta. Työmarkkinatukea korotettiin viimeksi n. 6 vuotta sitten, ja paineet sen kasvattamiselle ovat kasvamassa. Euroopan sosiaalioikeuden komitea on päätöksissään todennut perusturvamme liian alhaiseksi.

  Aktiivitoimiin mitoitettu aika on jo nyt monen työttömän kohdalla liian lyhyt. Palkkatuen määrän vähentymisen johdosta, palkkatukitoimenpiteiden pituus on lyhentynyt 6 kk. Aiemmin palkkatukea saattoi riittää jopa 24 kk., jos oli osatyökykyinen. Palkkatukipaikkoja on muutenkin liian vähän kolmannella sektorilla (kts. alle).

- **Palkkatuen 3 000 henkilötyövuoden katto talousarviossa täytyy poistaa ja palkkatuen määrää kolmannelle sektorille on lisättävä.**

  Kolmannen sektorin palkkatuen, eli 65 % työajan 100 % korvaukselle on asetettu 3000 henkilötyövuoden katto. Palkkatukimäärärahat joko loppuvat kesken vuoden, tai palkkatukea saavat vain työllisyyspoliittisella hankkeella olevat työnantajat ja/tai palkkatuen kesto on mitoitettu lyhyeksi 6 kk. pituiseksi.

Kolmannen sektorin palkkatuen käytön lisäämiselle on vahvat perusteet. Tutkimusten mukaan työllisyysmäärärahoihin panostaminen on taloudellisesti kannattavaa etenkin silloin, kun talous kohenee, koska silloin yrityksissä on kysyntää myös reservityövoimalle. Pitkäaikaistyöttömät tutkitusti työllistyvät paremmin valmennuksen tai palkkatukityön jälkeen.

Palkkatuki kolmannella sektorilla on pääosin yleishyödyllistä toimintaa, ja työmarkkinoille monin tavoin valmentavaa. Lisäksi kolmannen sektorin yleishyödyllisestä työstä hyötyy laajemmin lähiyhteisö. Työttömien ruokalat, kirpputorit, kierrätyskeskukset, lähipalvelut, kuten esim. kaupan kassien kuljettaminen liikuntarajoitteisille, satunnaiset siivous-, ja kuljetuskeikat ovat monelle iso apu. Lisäksi palkkatuella palkataan ohjaajia kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille. Palkkatuki aktivoi paljon laajemman joukon työttömiä, kuin sen yksittäisen palkatun ihmisen.

Palkkatukea kompensoidaan etenkin kunnissa kuntouttavalla työtoiminnalla. Työttömien Keskusjärjestössä kiinnitettiin huomioita siihen, että kuntouttavan työtoiminnan määrät ovat viime vuosina kasvaneet, mutta keskimääräisten päivien määrä on vähentynyt 125:sta vuonna 2015 – 70 päivään vuonna 2017. Tämä on indikaattori siitä, että kuntouttavan työtoiminnan laatu on heikkenemässä.

Rahan puute ei ole hyvä peruste olla panostamatta kolmannen sektorin palkkatukeen. Hallitukselta oli sitomatta lehtitietojen mukaan 150 miljoonaa euroa syyskuussa 2017.

Palkkatuen katto 3000 htv:n katto kuvattu talousarviossa 32.30.51 seuraavasti" 3) lain 7 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkkatuen maksamiseen siten, että vuoden kuluessa on keskimäärin työllistettynä enintään 3 000 henkilöä. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä korvattavien palkkauskustannusten määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 1 800 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään sitä vastaava lomaraha".

Palkkatuen käyttäminen on hyvää työllisyyspolitiikkaa. Tilastoissa näkyvä äkillinen pitkäaikaistyöttömyyden laskun taustalla on talouden kasvun sijaan pääasiassa Lex Lindström sekä 3 kk. haastattelut, jossa monen kohdalla on käynyt ilmi, että työttömyyden päättyminen on yksinkertaisesti jäänyt tilastoimatta. Työnhaku oli ennen voimassa vain 3 kk. ja työttömän täytyi se itse uusia. Silloin TE-hallinnon tilastot olivat luotettavampia. Miksei Kela ja TE-toimisto pidä toisiaan ajan tasalla?

- **Talousarviossa tulee seurata työttömien lakisääteisen terveydenhoidon tarjoamista**

Vuodesta 2011 Työttömillä on ollut oikeus lakisääteiseen terveystarkastukseen Terveydenhuoltolain 13 § mukaan. Kuntien velvollisuus tarjota työttömille lakisääteinen terveystarkastus täytyy ottaa seurantaan, jotta nähdään, saavatko työttömät riittäviä terveyspalveluita. Tutkitusti työttömien terveys on valtaväestöä heikompi.

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja
Rahakamarinportti 3 A,
00240 Helsinki
+358 50 577 2580
Twitter: @tyottomat @jugetstu
jukka.haapakoski@tvy.fi